

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	(7)
รายการตาราง	(10)
รายการภาพประกอบ	(11)
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของหัวข้อวิจัย	1
1.2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	2
1.3 วัตถุประสงค์	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 แผนการดำเนินงานตลอดการวิจัย	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
เอกสารอ้างอิง	5
2. คุณลักษณะของสัญญาณสะท้อนจากสารเพิ่มความคมชัด	7
2.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอัลตราซาวนด์	7
2.1.1 การสร้างภาพอัลตราซาวนด์โดยการสะท้อนสัญญาณพัลส์	8
2.2 สารเพิ่มความคมชัดสำหรับอัลตราซาวนด์	9
2.2.1 ประวัติและการพัฒนาของสารเพิ่มความคมชัดสำหรับอัลตราซาวนด์	9
2.2.2 คุณลักษณะของสัญญาณสะท้อนจากสารเพิ่มความคมชัดสำหรับอัลตราซาวนด์	
อัลตราซาวนด์	10
2.3 คุณลักษณะทางความถี่ของสัญญาณสะท้อนจากสารเพิ่มความคมชัด: กรณีศึกษา	12
2.3.1 วัสดุอุปกรณ์และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	12
2.3.2 ผลการทดลองและการวิจารณ์	16
เอกสารอ้างอิง	16
3. การออกแบบกรองเชิงเส้นแบบความถี่ผ่านที่เหมาะสมสำหรับภาพอัลตราซาวนด์	
แบบมีสารเพิ่มความคมชัด	19
3.1 การออกแบบกรองเชิงเส้นแบบความถี่ผ่าน	19
เอกสารอ้างอิง	17

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2. การสร้างภาพอัลตราซาวนด์จากองค์ประกอบสาร์มอนิก	20
3.2.1 การปรับเปลี่ยน Stopband attenuation และ Fractional bandwidth	20
3.2.2 วัสดุอุปกรณ์และวิธีการ	21
3.3. ผลการทดลอง	22
3.3.1 เมื่อปรับเปลี่ยน Stopband attenuation	22
3.3.2 เมื่อปรับเปลี่ยน Fractional bandwidth	26
สรุป	29
เอกสารอ้างอิง	30
4. คุณลักษณะของวงจรกรองความถี่ที่เหมาะสมสำหรับภาพอัลตราซาวนด์แบบมีสารเพิ่มความคมชัด	31
4.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับวงจรกรองความถี่	31
4.1.1 สภาพตรัม (สองมิติ) ของวงจรกรองความถี่	31
4.2 คุณลักษณะทางความถี่ของสัญญาณสะท้อนจากสารเพิ่มความคมชัดที่ได้จากวงจรกรองความถี่: กรณีศึกษา	35
4.2.1 วัสดุที่ใช้และวิธีการเก็บข้อมูล	35
4.2.2 ผลการทดลองและการวิเคราะห์	38
สรุป	40
เอกสารอ้างอิง	40
5. การออกแบบวงจรกรองความถี่ด้วยการกระจายแบบเกาส์เชิงสองมิติสำหรับภาพอัลตราซาวนด์แบบมีสารเพิ่มความคมชัด	42
5.1 ทฤษฎีการออกแบบ	42
5.2 การประเมินผลวงจรกรองความถี่ที่ได้ออกแบบ	47
5.2.1 The L-shaped phantom	47
5.2.1.1 วัสดุที่ใช้และวิธีการทดลอง	47
5.2.1.2 ผลการทดลองเมื่อปรับเปลี่ยนค่าพารามิเตอร์	49
5.2.2 In-vivo data	54
5.2.2.1 วัสดุที่ใช้และวิธีการทดลอง	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.2.2.2 ผลการทดลองเมื่อปรับเปลี่ยนพารามิเตอร์	54
5.2.2.3 การเปรียบเทียบคุณภาพของภาพที่ได้จากการออกแบบวงจร กรองความดราติกวิชีใหม่กับวงจรกรองความดราติกจากการแก้ ระบบสมการเชิงเส้น	63
5.3 การใช้งานจรกรองความดราติกด้วยวิธีการแยกค่าเอกฐาน	64
5.3.1 ทฤษฎี	64
5.3.2 ผลการทดลอง	66
5.3.2.1 The L-shaped phantom	66
5.3.2.2 <i>In-vivo</i> data	68
สรุป	70
เอกสารอ้างอิง	71
6. บทสรุป	72
6.1 บทสรุป	72
6.2 ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา	73
6.2.1 ปัญหาการเปรียบเทียบอันเกิดจากการปรับเปลี่ยนพารามิเตอร์ของ วงจรกรอง	73
6.3 แนวทางการพัฒนาต่อไป	74
เอกสารอ้างอิง	74
บรรณานุกรม	75
ภาคผนวก ก	79
ภาคผนวก ข	80
ประวัติผู้เขียน	85
	91

รายการตาราง

ตาราง	หน้า
2-1 ค่าการลดทอนโดยประมาณของเนื้อเยื่อสำหรับอวัยวะมนุษย์ (ที่มา: F.W. Kremkau, "Doppler Ultrasound Principles and Instruments," 2 nd Edition, W.B. Saunders Company, 1995.)	9

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
2-1 คลื่นคลอัลตราซาวนด์ (ที่มา: F. W. Kremkau, "Doppler Ultrasound Principles and Instruments", 2 nd Edition, W.B. Saunders Company, 1995.)	8
2-2 (บ) พัลส์หลังจากการแพร่ใช้ความถี่จากภาคส่งเท่ากับ 2 MHz (ล่าง) สเปกตรัมของสัญญาณพัลส์ที่ถูกส่งออกจากภาคส่ง (เส้นทึบ) และที่สะท้อนหลังจากการแพร่ (เส้นประ) (ที่มา: N. de Jong, R. Cornet, and C. T. Lancee, "Higher Harmonics of Vibrating Gas Filled Microspheres Part Two: Measurements," <i>Ultrasonics</i> , vol. 32, no. 6, pp. 455-459, 1994.)	11
2-3 ภาพไトイหมูแสดงด้วยระดับโนนลีจากขาวลึงดำ (เส้นประแสดงรูปวงไトイหมู)	14
2-4 สเปกตรัมเฉลี่ยของสัญญาณจากบริเวณเนื้อเยื่อ (เส้นประ) และบริเวณที่มีสารเพิ่มความคงชัด (เส้นทึบ) สำหรับกรอบสีขาวด้านซ้ายและขวาของภาพประกอบ 2-3 ตามลำดับ	14
2-5 สเปกตรัมเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสัญญาณ 21 เส้นจากบริเวณที่มีสารเพิ่มความคงชัดสำหรับอัลตราซาวนด์	15
2-6 สเปกตรัมเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสัญญาณ 21 เส้นจากบริเวณเนื้อเยื่อ	15
3-1 การลดตอนบนขนาดนับแต่ความถี่ที่ไม่ยอมให้สัญญาณผ่าน และการปรับแต่งความถี่ผ่านเชิงเศษส่วน (FB) ของวงจรกรองเชิงเส้นแบบความถี่ผ่าน ด้วยวิธี Park - McClellan	20
3-2 ผลตอบสนองของวงจรกรองเชิงเส้น เมื่อปรับการลดตอนบนขนาดนับแต่ความถี่ที่ไม่ยอมให้สัญญาณผ่าน (a) 20 dB (b) 30 dB (c) 40 dB (d) 50 dB โดยมี Filter length เท่ากับ 132, 162, 192 และ 221 ตามลำดับ ($FB = 12.5\%$, $f_C = 3.2$ MHz)	23
3-3 ภาพหลังการกรองด้วยตัวกรองเชิงเส้นโดยการปรับการลดตอนบนขนาดนับแต่ความถี่ที่ไม่ยอมให้สัญญาณผ่าน เมื่อใช้ $FB = 12.5\%$ (a) 20 dB (b) 30 dB (c) 40 dB (d) 50 dB	24
3-4 สเปกตรัมเฉลี่ยของภาพหลังการกรองด้วยวงจรกรองเชิงเส้น โดยปรับการลดตอนบนขนาดนับแต่ความถี่ที่ไม่ยอมให้สัญญาณผ่าน (เมื่อใช้ FB เท่ากับ 12.5%) (a) 20 dB (b) 30 dB (c) 40 dB (d) 50 dB	25

รายการภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
3-5 ผลตอบสนองของวงจรกรองเชิงเส้นเมื่อปรับແຕบความถี่ผ่านเชิงเศษส่วน (<i>FB</i>) (a) 10 % (b) 15 % (c) 25 % (d) 50% โดยมี Filter length เท่ากันเท่ากับ 192 ($f_C = 3.2$ MHz และการลดthonขนาดบันແຕບความถี่ที่ไม่ยอมให้สัญญาณผ่าน คงที่เท่ากับ 40 dB)	27
3-6 ภาพหลังการกรองด้วยวงจรกรองเชิงเส้นโดยการปรับແຕบความถี่ผ่านเชิงเศษส่วน (a) 10 % (b) 15 % (c) 25 % (d) 50 %	28
3-7 สเปกตรัมเฉลี่ยของภาพหลังการกรองด้วยวงจรกรองเชิงเส้นโดยการปรับແຕบ ความถี่ผ่านเชิงเศษส่วน (a) 10 % (b) 15 % (c) 25 % (d) 50 %	29
4-1 การอธิบายสเปกตรัมเอาต์พุตของวงจรกรองความถี่ตราติกด้วยแพนกາฟ	33
4-2 ผลตอบสนองความถี่ความถี่ตราติกของเอาต์พุตบนระนาบ (ω_1, ω_2) $Y_2^o(e^{j\omega_1}, e^{j\omega_2}) = H_2(e^{j\omega_1}, e^{j\omega_2}) X(e^{j\omega_1}) X(e^{j\omega_2}) = X(e^{j\omega_1}) X(e^{j\omega_2}) [2]$	34
4-3 เคอนเนลความถี่ตราติกที่เหมาะสมกับการแยกสัญญาณาร์มอนิก [3]	36
4-4 ภาพໄตหูหลังจากผ่านวงจรกรองความถี่ตราติกที่ได้จากการแก้ระบบสมการเชิงเส้น แสดงด้วยระดับโหนสีจากขาวถึงดำ 60 dB ($CTR = 22.0$ dB) [3]	36
4-5 ผลตอบสนองความถี่บนระนาบ (ω_1, ω_2) (a) $ X_{TS}(e^{j\omega_1}) X_{TS}(e^{j\omega_2}) $, (b) $ X_{CT}(e^{j\omega_1}) X_{CT}(e^{j\omega_2}) $, (c) $\left \frac{X_{CT}(e^{j\omega_1}) X_{CT}(e^{j\omega_2})}{X_{TS}(e^{j\omega_1}) X_{TS}(e^{j\omega_2})} \right $, (d) $ H_2(e^{j\omega_1}, e^{j\omega_2}) $, (e) $ H_2(e^{j\omega_1}, e^{j\omega_2}) X_{TS}(e^{j\omega_1}) X_{TS}(e^{j\omega_2}) $, (f) $ H_2(e^{j\omega_1}, e^{j\omega_2}) X_{CT}(e^{j\omega_1}) X_{CT}(e^{j\omega_2}) $ เส้นประแนวนี้ยงในระนาบคือสมการ $f_1 + f_2 = 6$ MHz	37
4-6 ผลตอบสนองความถี่ความถี่ตราติก ตามเส้นตรง $f_1 + f_2 = 6$ MHz ของบริเวณเนื้อเยื่อ $ X_{TS}^o(e^{j\omega_1}, e^{j\omega_2}) $ (เส้นประ), บริเวณที่มีสารเพิ่มความคมชัด $ X_{CT}^o(e^{j\omega_1}, e^{j\omega_2}) $ (เส้นทึบหนา) และเคอนเนลความถี่ตราติก $ H_2(e^{j\omega_1}, e^{j\omega_2}) $ (เส้นทึบบาง) โดยที่ $\omega = 2\pi \times 6$ MHz	39
4-7 สเปกตรัมเอาต์พุต $ Y_2(e^{j\omega}) $ ของบริเวณเนื้อเยื่อ (เส้นประ) และบริเวณที่มีสารเพิ่ม ความคมชัดสำหรับอัลตราซาวนด์ (เส้นทึบ)	39

รายการภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
5-1 (a) ภาพสามมิติของวงจรกรองความตราริติก (b) การเลื่อนจุดศูนย์กลาง (Centre point) และค่าความแปรปรวน (Variance) ของวงจรกรองเกาส์เชียนสองมิติที่มีความ สมมาตรตรงจุดกำนิด	44
5-2 Flowchart ของโปรแกรม	46
5-3 การติดตั้งเพื่อสแกนเนื้อเยื่อเทียมรูปตัวแอล	47
5-4 การวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อเยื่อเทียมรูปตัวแอล (a) ภาพ B-mode (b) ผลตอบสนอง ความถี่ความตราริติกของบริเวณที่มีสารเพิ่มความคมชัดสำหรับอัลตราซาวนด์ (c) ผลตอบสนองความถี่ความตราริติกของบริเวณเนื้อเยื่อ (d) อัตราส่วนขนาดสเปกตรัม ¹ ของสัญญาณจากสารเพิ่มความคมชัดต่อเนื้อเยื่อ	48
5-5 ขนาดของผลตอบสนองความถี่ ($ H(e^{j\omega_1}, e^{j\omega_2}) $) เมื่อเลื่อนจุดศูนย์กลางของวงจร กรองเกาส์เชียนสองมิติไปที่จุด (a) (-2.90, 2.90) และ (2.90, -2.90) (b) (-3.30, 3.30) และ (3.30, -3.30) (c) (-3.60, 3.60) และ (3.60, -3.60) (d) (-4.30, 4.30) และ (4.30, -4.30) (กำหนดให้ $\sigma = 0.30$, NFFT = 512, N = 119)	50
5-6 ภาพ Gray scale หลังจากผ่านวงจรกรอง โดยมีความแตกต่างของระดับโทนสีจาก ขาวถึงดำ 110 dB เมื่อเลื่อนจุดศูนย์กลางของวงจรกรองเกาส์เชียนสองมิติไปที่จุด (a) (-2.90, 2.90) และ (2.90, -2.90) (b) (-3.30, 3.30) และ (3.30, -3.30) (c) (-3.60, 3.60) และ (3.60, -3.60) (d) (-4.30, 4.30) และ (4.30, -4.30)	51
5-7 ขนาดของผลตอบสนองความถี่ ($ H(e^{j\omega_1}, e^{j\omega_2}) $) เมื่อปรับค่าความแปรปรวนของ วงจรกรองเกาส์เชียนสองมิติ (a) $\sigma = 0.20$, (b) $\sigma = 0.35$, (c) $\sigma = 0.40$, (d) $\sigma = 0.55$ (กำหนดให้จุดศูนย์กลาง (-3.30, 3.30) และ (3.30, -3.30), NFFT = 512) มี Kernel size เท่ากับ 179, 103, 89, และ 65 ตามลำดับ	52
5-8 ภาพ Gray scale หลังจากผ่านวงจรกรอง โดยมีความแตกต่างของระดับโทนสีจาก ขาวถึงดำ 110 dB เมื่อปรับค่าความแปรปรวนของวงจรกรองเกาส์เชียนสองมิติเป็น (a) $\sigma = 0.20$, (b) $\sigma = 0.35$, (c) $\sigma = 0.40$, (d) $\sigma = 0.55$ ตามภาพประกอบ 5-7(a), (b), (c), และ (d) ตามลำดับ	53

รายการภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
5-9 ขนาดของผลตอบสนองความถี่ ($ H(e^{j\omega_1}, e^{j\omega_2}) $) เมื่อเลื่อนจุดศูนย์กลางของวงจรกรองเกาส์เชิงสองมิติไปที่จุด (a) (-2.90, 2.90) และ (2.90, -2.90) (b) (-3.12, 3.12) และ (3.12, -3.12) (c) (-3.30, 3.30) และ (3.30, -3.30) (d) (-3.70, 3.70) และ (3.70, -3.70) (กำหนดให้ $\sigma = 0.34$, NFFT = 512, $N = 57$)	55
5-10 ผลตอบสนองความถี่ covariance ตามเส้นตรง $f_1 + f_2 = 0 \text{ MHz}$ ของบริเวณเนื้อเยื่อ (เส้นประ), บริเวณที่มีสารเพิ่มความคงชัด (เส้นทึบหนา) และค่อนเนล covariance ตาม $ H(e^{j\omega_1}, e^{-j\omega_1}) $ (เส้นทึบบาง) เมื่อปรับจุดศูนย์กลาง ตามภาพประกอบ 5-9 (a) (-2.90, 2.90) และ (2.90, -2.90) (b) (-3.12, 3.12) และ (3.12, -3.12) (c) (-3.30, 3.30) และ (3.30, -3.30) (d) (-3.70, 3.70) และ (3.70, -3.70)	56
5-11 ภาพ Gray scale หลังจากผ่านวงจรกรอง โดยมีความแตกต่างของระดับโภนสีจากขาวถึงดำ 60 dB เมื่อเลื่อนจุดศูนย์กลางของวงจรกรองเกาส์เชิงสองมิติไปที่จุด (a) (-2.90, 2.90) และ (2.90, -2.90) (b) (-3.12, 3.12) และ (3.12, -3.12) (c) (-3.30, 3.30) และ (3.30, -3.30) (d) (-3.70, 3.70) และ (3.70, -3.70)	57
5-12 ขนาดของผลตอบสนองความถี่ ($ H(e^{j\omega_1}, e^{j\omega_2}) $) เมื่อปรับค่าความแปรปรวนของวงจรกรองเกาส์เชิงสองมิติ (a) $\sigma = 0.20$, (b) $\sigma = 0.35$, (c) $\sigma = 0.45$, (d) $\sigma = 0.55$ (กำหนดให้จุดศูนย์กลาง (-3.30, 3.30) และ (3.30, -3.30), NFFT = 512) มี Kernel size เท่ากับ 89, 51, 41, และ 33 ตามลำดับ	59
5-13 ผลตอบสนองความถี่ covariance ตามเส้นตรง $f_1 + f_2 = 0 \text{ MHz}$ สำหรับบริเวณเนื้อเยื่อ (เส้นประ), บริเวณที่มีสารเพิ่มความคงชัด (เส้นทึบหนา) และค่อนเนล covariance ($ H(e^{j\omega_1}, e^{j\omega_2}) $ (เส้นทึบบาง)) เมื่อปรับค่าความแปรปรวนของวงจรกรองเกาส์เชิงสองมิติตามภาพประกอบ 5-12 (a) $\sigma = 0.20$, (b) $\sigma = 0.35$, (c) $\sigma = 0.45$, (d) $\sigma = 0.55$	60
5-14 ภาพ B-mode หลังจากผ่านวงจรกรอง โดยมีความแตกต่างของระดับโภนสีจากขาวถึงดำ 60 dB เมื่อปรับค่าความแปรปรวนของวงจรกรองเกาส์เชิงสองมิติ (a) $\sigma = 0.20$, (b) $\sigma = 0.35$, (c) $\sigma = 0.45$, (d) $\sigma = 0.55$	61

รายการภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
5-15 เอาร์พูตค่าอตราติกของภาพ Gray scale ตามเส้นประสิขาวเส้นที่ 127 ของภาพประกอบ 5-14 เมื่อไม่พิจารณาการเลื่อนเฟสของสัญญาณเอาร์พูต โดยพิจารณา กลุ่มตัวอย่างที่ 300 - 410 ตัวอย่างแรก	62
5-16 ภาพ Gray scale หลังจากผ่านวงจรกรองที่ได้จาก (a) Design (b) Optimum โดยมีความแตกต่างของระดับโถนสีจากขาวถึงดำ 60 dB	63
5-17 เอาร์พูตค่าอตราติกของภาพ Gray scale ตามเส้นประสิขาวเส้นที่ 127 ของภาพประกอบ 5-11(c) (Design) และ 4-8 (Optimum) เมื่อไม่พิจารณาการเลื่อนเฟส ของสัญญาณเอาร์พูต โดยพิจารณาจาก 300 - 410 ตัวอย่างแรก แสดงเป็นเส้นทึบ และเส้นประ ตามลำดับ	63
5-18 โครงสร้างของวงจรกรองค่าอตราติกโดยการประยุกต์ใช้การแยกค่าเอกฐาน	65
5-19 เคอเนลค่าอตราติกของวงจรกรองตามภาพประกอบ 5-7(c) จุดศูนย์กลาง (-3.30, 3.30) และ (3.30, -3.30) (กำหนดให้ $\sigma = 0.40$, NFFT = 512, N = 89) (a) สร้างจากทุกโมด (b) สร้างจาก 2 โมดแรก	67
5-20 ภาพ Gray scale หลังจากผ่านวงจรกรอง โดยมีความแตกต่างของระดับโถนสีจากขาวถึงดำ 110 dB (a) ผ่านวงจรกรองที่สร้างจากทุกโมด (b) ผ่านวงจรกรองที่สร้าง จาก 2 โมดแรก ซึ่งสอดคล้องกับเคอเนลค่าอตราติกดังภาพประกอบ 5-19(a) และ 5-19(b) ตามลำดับ	67
5-21 ค่าเอกฐานของเคอเนลค่าอตราติกของวงจรกรองตามภาพประกอบ 5-19(a) สร้างจากทุกโมด	68
5-22 เคอเนลค่าอตราติกของวงจรกรองตามภาพประกอบ 5-11(c) จุดศูนย์กลาง (-3.30, 3.30) และ (3.30, -3.30) (a) สร้างจากทุกโมด (b) สร้างจาก 2 โมดแรก	69
5-23 ภาพ B-mode หลังจากผ่านวงจรกรอง โดยมีความแตกต่างของระดับโถนสีจากขาวถึงดำ 60 dB (a) ผ่านวงจรกรองที่สร้างจากทุกโมด (b) ผ่านวงจรกรองที่สร้างจาก 2 โมดแรก	69
5-24 ค่าเอกฐานของเคอเนลค่าอตราติกของวงจรกรองตามภาพประกอบ 5-22(a)	70

รายการภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
5-25 เอาร์พุตคือคราติกของภาพ Gray scale ตามเส้นประสิขาวเส้นที่ 127 ของภาพประกอบ 5-23(a) และ 5-23(b) เมื่อไม่พิจารณาการเลื่อนเฟสของสัญญาณเอาร์พุต โดยพิจารณากลุ่มตัวอย่างที่ 300 - 410 ตัวอย่างแรก แสดงเป็นเส้นทึบ (All modes) และเส้นประ (2 modes) ตามลำดับ	70